

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles, och torde Utskottet företa de förändringar i ordställningen, det kan finna behovet påkalla, för att vinna det med framställningen afsedda ändamålet.

Stockholm den 26 Januari 1882.

Carl Aug. Andersson.

N:o 18.

Af Herr **Johan Anderson** i Tenhult: *Om upphäfvande af vatten- och brödstraffet.*

I forna tider gälde den grundsatsen, att det på en lagöfverträdelse följande straffet blott gick ut på att straffa, d. v. s. tillfoga brottslingen ett lidande, som var svårare, ju större brottet var. Denna straffprincip, likasom den så kallade afskräckningsprincipen, enligt hvilken straffet är till blott för att afskräcka från lagöfverträdelse, utmärkte sig genom hårda och omenskliga straffbestämmelser. Att denna grundsats blott långsamt förde samhällsinrättningarna framåt, bevisas af de många sekler under hvilka råhet och barbarism herskade under barbariska lagar, äfvensom af det förhållandet, att de land, hvilkas lagar äro strängast, ha att uppvisa de flesta brotten. Senare har en ädlare uppfattning af straffet, förbättringsprincipen, gjort sig gällande, och antagligen äro brotten minskade, sedan straffen ändrats i den riktningen, att de hufvudsakligen afse brottslingens förbättring och återförande till besinning.

Bland ännu kvarstående straffbestämmelser, som afse ej så mycket den felandes förbättring som hans lidande, är vatten- och brödstraffet säkerligen för vår tid mest nedsättande. Det utgör ett lifsfarligt experiment, i många fall värre än det djuren få undergå i »vetenskapens tortyr-

kamrar». Det är ett experiment, hvilket den ene kan utstå, den andre icke; hvilket hos den ene framkallar några dagars, veckors eller månaders sjukdom eller oförmögenhet att arbeta, hos den andre medför svaghet för hela lifvet. Man har afskaffat spö- och prygelstraffet; vatten- och brödstraffet står ännu kvar; och dock är det senare ojemförligt mera obarmhertigt och grymt, enär det träffar medmänniskans innersta organ, hvilkas regelbundna verksamhet är ovilkorligt nödvändig för helsa och arbetsförmåga. Det är som en författare säger: »Det är en illistig grymhet utan like att bibehålla vatten- och brödstraffet, som ser oskyldigt ut, men som ofta kvarlemnar sjukdom för lifstiden.»

En annan sida af saken vill jag nu påpeka. Likhet inför lagen hör till ofta brukade eller missbrukade slagord, hvilkas tillämplighet i verkligheten tyvärr ofta kommer på skam; icke heller vill jag dermed hafva sagt, att blott den fattige dömes till straff och den rike går fri, ty vårt land är i afseende på en oveldig domarecorps så lyckligt som något land i verlden, utan jag vill hänföra detta uttryck till sjelfva lagarne. Då visar sig omedelbart, att hvad som för den ene är ett hårdt straff, är för den andre en obetydlighet. Till en viss grad lär detta missförhållande ej med de allra bästa lagar kunna undvikas, men de stöttestenar, som i detta afseende kunna undanrödjas, är det vår oundgängliga pligt att aflägsna. Vatten- och brödstraffet ersätter penningböter, som ej kunna gäldas; det träffar således endast den fattige. Är nu en för den förmögne obetydlig summa i böter att jemföra med en à två veckors fängelse vid vatten och bröd? Svaret måste utfalla nekande, ty vatten- och brödstraffet är en tortyr, som blott sällan och i lyckligaste fall upphör med fängelsetiden, men som äfven träffar den straffades familj, hvilken under den tid den felaktige är häktad måste undvara arbetsförtjenst eller kanske lida deraf under en längre tid, i följd af individens genom detta straff försvagade arbetsförmåga. Jag vill nu knappt tala om sådana olägenheter, som äfven vidlåda vanligt fängelsestraff, såsom att en till 5 kronors böter pliktfärd person, som fått böterna förvandlade till 3 dagars fängelse vid vatten och bröd, måste föras omkring 30 mils väg till länsfängelset, hvarvid transportkostnad för fånge och bevakning uppgick till mer än 200 kronor; efter utståndet straff måste den utsvultne bettlande till fots begifva sig hem och var nära deran att för tiggeri blifva återförd till häktet. Sådana som här omnämnda statsutgifter kunde undvikas, om straffet för mindre förseelser kunde förvandlas till arbete inom kommunen och för dess räkning. Detta nämnes blott i förbigående.

Man har äfven i senare tider ej så sällan erfarit, huru i öfrigt oförvitliga personer, blott för det de upplåtit sina hus och deltagit i andaktsöfningar, belagts med så stora penningböter, att de ej förmått betala sådana, hvaraf följden blifvit att de, i likhet med uppenbare lagbrytare, tvingats försona sin förseelse med fängelse vid vatten och bröd.

Då jag anser att en lagförändring rörande förvandling af ådömda böter ej längre bör uppskjutas, får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen för sin del ville besluta den ändring i 10 och 11 §§ i 2 kap. af Strafflagen den 16 Februari 1864 samt andra §§ i samma lag, att vatten- och brödstraffet upphör och ersättes med fängelsestraff.

Anhållandes, att Lag-Utskottet, till hvilket denna motion torde remitteras, måtte vidtaga de redaktionsförändringar, som äro lämpliga.

Stockholm den 25 Januari 1882.

J. Anderson,
från Jönköpings län.
